

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. האוכל שלישי של תרומה עצמה אסור לאכול ומותר ליגע.....1
- ב. האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקדש טהור לאכול בקדש שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש מקודש בלבד ... שלישי שני לקדש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה ... הנח לתרומה שטהרתה טומאה היא אצל הקדש.....2
- ג. בגדי עם הארץ מדרס לפרושין בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש.....3
- ד. אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן ולא קא מטמא ליה תרומה לקדש ... דמגו דמהימן אקדש מהימן נמי אתרומה.....4
- ה. השני שבחולין מטמא משקה חולין ופוסל אוכלי תרומה והשלישי מטמא משקה קדש ופוסל אוכלי קדש.....4
- ו. חולין שנעשו על טהרת קדש הרי הן בחולין ר"א ברבי צדוק אומר הרי הן כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.....4
- ז. דם המת אינו מכשיר מאי לאו הא דם שחיטה מכשיר ... דם חללים מכשיר.....7

דף לה.

א. האוכל שלישי של תרומה עצמה אסור לאכול ומותר ליגע

כבר התבאר לעיל דף לד: שהאוכל שלישי¹ שבתרומה עצמה או של חולין שנעשו על טהרת תרומה ה"ז אסור לאכול את התרומה עד שיטבול. ומותר ליגע בתרומה והרי היא טהורה, באכילה עשו מעלה, בנגיעה לא עשו מעלה.

¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יא הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

בד"א בתרומה עצמה, אבל תבשיל שנתערבה בו תרומה אם אין שם כזית בכדי אכילת פרס הרי זה מותר לאכול מאותו תבשיל², כדרך שמותר ליגע בתרומה. וי"א³ שאינו אלא בחולין שנעשו על טהרת התרומה אך בתרומה אסור לאכול כתרומה עצמה.

**ב. האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקדש טהור
לאכול בקדש שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא
קדש מקודש בלבד ... שלישי שני לקדש ואין שני
לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה ... הנח לתרומה
שטהרתה טומאה היא אצל הקדש**

כבר התבאר לעיל דף לד: שלמרות שהאוכל שלישי⁴ של חולין שנעשו על טהרת התרומה אף על פי שהוא טהור לנגיעת תרומה הרי הוא כשני לעניין קדש שטהרת תרומה טומאה היא אצל הקדש⁵, אבל האוכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרת הקדש הרי הוא טהור שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש מקדש בלבד.

² ושינה דין שלישי בתרומה מרביעי דקדש, דרביעי דקדש אינו נאכל בנוזל הדמע ושלישי דתרומה נאכל. ויש להבין מנ"ל לומר כן, והרי רק בחולין שנעשו על טהרת תרומה תנן דהשלישי נאכל בנוזל הדמע אבל בתרומה עצמה הא תנן דהרביעי נאכל ולא השלישי. ויראה לי שדקדק זה משני דברים, האחת מדתנן בתרומה והרביעי נאכל בנוזל הקדש, דבוה דווקא רביעי ולא שלישי מכלל דבנוזל דתרומה אפילו שלישי מפני שלא החמירו בתרומה כמו בקדש. ועוד דבחולין שם אמרינן האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה אסור לאכול ומותר ליגע, וכלשון זה אמרינן שם גם על תרומה עצמה. ושם נתבאר בחולין שעל טהרת תרומה דהשלישי נאכל בנוזל הדמע כמו שאומר שם, הנח לנוזל הדמע דלית ביה כזית בכא"פ, וא"כ ממילא דגם בתרומה עצמה כן הוא, דאל"כ ה"ל לבאר דאע"ג דשוין הן מ"מ בזה תרומה עצמה חמורה, אבל דעת הראב"ד אינו כן. ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמד סעיף יד – טו

³ השנות הראב"ד שלא נאמר דין זה אלא רק בחולין על טהרת התרומה.
⁴ רמב"ם שם הלכה יב

⁵ וצ"ל שרבינו מפרש כפירוש ראשון שכתב הרשב"א דרבי יצחק כתנא קמא דרבי אליעזר ברבי צדוק סבר דאמר חולין שנעשו על גבי הקדש הרי הם כחולין ולכך אומר האוכל שלישי אין גופו נפסל דטהור נמור הוא ואפילו הוא עצמו אינו פסול את הקדש בנגיעתו. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ג. בגדי עם הארץ מדרס לפרושיין בגדי פרושיין מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש

בגדי אוכלי תרומה⁶ אף על פי שהן טהורין ונזהרין מן הטומאות, הרי בגדיהן מדרס לקדש.

שחמש מעלות⁷ עשו חכמים בבגדים, ואלו הן בגדי ע"ה מדרס לאוכלי חוליהן בטהרה, שמא ישבה עליהן אשתו נדה וטימאתן מדרס. ולא רק כרים וכסתות שבביתו העשויים לשכיבה וכן מטות וכסאות וספסלים העשויין לישיבה אלא אפילו בגדיו שעשויין ללבישה ולא לישיבה, היישינן שמא קיפלתן וישבה עליהן, וגם העם הארץ עצמו מפני העדר ידיעתו הוא בחזקת טמא כזבין לטהרות

בגדי אוכלי חוליהן בטהרה מדרס לאוכלי מעשר שני, אבל אוכלי חוליהן בטהרה והן הנקראים פרושיין אינם כזבים, ואפילו לתרומה ה"ז הפרוש טהור, אפילו אם נגע בה בגופו. ובגדי אוכלי מע"ש מדרס לאוכלי תרומה, ובגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש, אבל אוכלי תרומה עצמן אינן כזבין בקדש. ובגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת.

וכל אלו הם מעלות בעלמא שהרי כולם טהורים⁸. ועל גופן של כל אלו לא גזרו כמו בעם הארץ, ואם נגע פרוש אפילו בקדש ובחטאת לא טימאן, ורק בבגדיהם עשו מעלות כדי שיהיו זהירים בקדושתן, ושידעו שיש מעלות בקדושה זו למעלה מזו.

דף לה:

⁶ רמב"ם שם ד

⁷ רמב"ם שם פרק יג הלכה א

⁸ ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמז סעיף ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ד. אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן ולא קא מטמא ליה תרומה לקדש ... דמגו דמהימן אקדש מהימן נמי אתרומה

כבר התבאר במסכת חגיגה דף כד: שאם הביא⁹ לו עם הארץ חבית של תרומה בשאר ימות השנה, ואמר הפרשתי בתוכה קדש אפילו רביעית, מתוך שנאמן על טהרת הקדש נאמן על הכל. אבל בפחות מרביעית אינו נאמן¹⁰.

ה. השני שבחולין מטמא משקה חולין ופוסל אוכלי תרומה והשלישי מטמא משקה קדש ופוסל אוכלי קדש

השני שבחולין¹¹ פוסל¹² אוכלי תרומה ועושה אותן שלישי, ואם נגע במשקה חולין טימאן ואצ"ל אם נגע במשקה תרומה או במשקה קדש שהוא מטמא את הכל.

ו. חולין שנעשו על טהרת קדש הרי הן כחולין ר"א ברבי צדוק אומר הרי הן כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד

כבר התבאר לעיל דף לג: ולד: ובמסכת סוטה דף ל: ובחגיגה דף כ. שיש חולין¹³ שנעשו על טהרת תרומה, ויש חולין שנעשו על טהרת הקדש.

⁹ רמב"ם שם הלכה ד

¹⁰ ואף דאין נ"מ בטומאה מ"מ אין זה השיבות שיהושע הע"ה לכך. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ו

¹¹ שם הלכה ז

¹² כל מקום שנאמר בדיני טומאה וטהרה מלת פסול ר"ל שהדבר שנולד בו הריעותא הוא לבדו טמא, אבל אין כח בטומאה שבו להתפשט ממנו ולהלך. ולהכי שני שבחולין ושלישי שבתרומה ורביעי שבקודש נקראין פסול, מדאין מטמאין עוד במינן ואבל שלא במינן ע"י טהרות פ"ב מ"ו. ומה"ט האוכל אוכלין טמאין או שתה משקין טמאין כשיעור המבואר טומאתו נקרא פסול גויה, ר"ל שרק גויתו נפסל אבל אמ"ט חולין שנוגע.

תפארת ישראל יבקש דעת (הקדמה לטהרות) סו

¹³ ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמד סעיף א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ביאור הדברים שהכהן האוכל תרומה ומתיירא שלא יכשל בתרומה טמאה, מנהיג את עצמו שאפילו החולין שאוכל ישמרנה בטהרה כשמירת תרומה, ובזה לא יכשל גם בתרומה עצמה, ולא דווקא בהן שאפילו ישראל שרצונו לאכול בטהרת תרומה שומר החולין שלו כטהרת תרומה, ודין חולין אלו לענייני טומאה וטהרה כתרומה ממש.

ויש שרוצים לאכול בטהרת הקדש ומנהיג את עצמו לשמור החולין שלו כפי טהרת הקדש, וזה נקרא חולין שנעשה על טהרת הקדש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואחת עשרה מעלות עשו חכמים לקדש, וחולין שנעשו על טהרת הקודש נוהגים בהם רק שש¹⁴ מן המעלות¹⁵. י"א¹⁶ שהרי הם בחולין¹⁷, אך החמירו חכמים בשש המעלות הבאות להחשיבם כקודש. ולפיכך חולין שנעשו על

¹⁴ ואלו הנוהגים בחולין שנעשו על טהרת הקודש –

א. אין לאדם להטביל כלים בתוך כלים לחולין שנעשו על טהרת הקודש

ב. אם נטמאו אחוריו כולו טמא כולל גם מקום אחיות הכלי

ג. הנושא את המדרס, כגון מנעל של זב ונושא חולין בחבית של חרס שמגבה אינה מטמאה ובאזירה לא יגע נטמא החולין שנעשו על טהרת הקדש

ד. בגדי אוכלי תרומה אף על פי שהן מהורין ונוהרין מן הטומאות הרי בגדיהן מדרס לאוכל חולין שנעשו על טהרת הקדש.

ה. אם יש בגד טמא ובא להטבילו אם קשור הוא אפילו רפוי מתיר את קשרו דדמי לחציצה. וכן אם לח הוא מנגבו תחלה ואח"כ מטבילו משום דדמי לחציצה. וכן מיטה וכדומה שכל חלקיה קשורים זה לזה, מתיר את חלקיה ומגבם שמא יש חציצה ואז מטביל.

ו. כלים הנגמרים בטהרה, צריכין טבילה לחולין שנעשו על טהרת הקודש, אפילו גמרינהו חבר.

חמש המעלות הנוספות אינם נוהגים בחולין שנעשו על טהרת הקודש אלא רק בקודש. ואלו הם

ז. אין הכלי מצרף מה שבתוכו כלומר שאם חתיכות הרבה בכלי אחד ונגעה טומאה באחת מן החתיכות לא נטמאו כולן אם לא נגעו בה שאין הכלי מצרפן להיותן כאחת, לחולין שנעשו על טהרת הקודש על אף שמצרף לקודש.

ח. על אף שרביעי בקדש כלומר מה שנגע בשלישי לטומאה פסול, בחולין שנעשה על טהרת הקודש אינו פסול ואין שלישי עושה רביעי.

ט. אם נטמאת אחת מידי חבירתה טהורה לחולין שנעשו על טהרת הקודש למרות שבקדש מטביל שתיהן, שהיד מטמא את חבירתה בקדש.

י. אוכלים נגובים שנעשו על טהרת הקודש, כלומר שלא בא עליהם מים לעולם ולא הוכשרו לטומאה מעולם, אוכלין אותם בידים מסואבות כלומר בסתם ידים שהם שני, למרות שבקדש א"צ הכשר דחיבת הקדש מכשרתן.

יא. למרות שהאונן אף על פי שלא נטמא במת ואחר זמן אנינותו כשרוצה לאכול קדשים צריך טבילה, וכן המחוסר כיפורים לאחר שהביא קרבנו צריך טבילה, אינם צריכים לטבול לאכילת חולין שנעשו על טהרת הקודש.

¹⁵ דשש הראשונות יש בהם חששות של תורה, כמו חציצה ונקב שאין בה כשפה"ג, ואחוריים ותוך, יש משקה זב וזבה דמטמאין מן התורה וכ"ש נושא מדרס, וכן בגדי אוכלי תרומה שמא ישבה עליהן נדה, ומתיר ומגביב יש חשש חציצה, וכלים הנגמרים משום רוק ע"ה ושמא זב הוא, אבל חמש האחרונות מצירוף כלי ואילך אין בהם חששות של תורה. ערוך השולחן העתיד שם סימן קמו סעיף כד – כה

¹⁶ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יב הלכה מז

¹⁷ וביאור הדברים יראה לי, דהנה זהו וודאי שכל אדם יכול להחמיר על עצמו כרצונו, מיהו שישתנה הדין ע"פ חומרא זו ראו חכמים בתרומה ולא בקדש, והטעם משום דאכילת תרומה היא בכל ערי ישראל ולא לפים כהנים ובני ביתם ועבדיהם אוכלין זה ובוודאי הטומאה מצויה ובקל להכשל, ולכן מי שירצה להנהיג כל אכילתו בטהרת תרומה תבא עליו ברכה ושוייהו בתרומה ממש, משא"כ קדשים שאין נאכלים אלא במקדש והכהנים במקדש זריזין הם א"א לעשות אכילת חולין שיחול עליו טהרת קדשים ובטלה דעתו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טהרת הקדש השלישי שבהן טהור כחולין¹⁸, וי"א¹⁹ שחולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הם בקודש, והקילו חכמים בחמש המעלות

ז. דם המת אינו מכשיר מאי לאו הא דם שחיטה מכשיר... דם חללים מכשיר

כבר התבאר במסכת קידושין דף נט. וב"מ דף כב: שכל אוכל הראוי²⁰ לקבל טומאה²¹, אינו מקבל טומאה אלא אם כן נרטב תחילה באחד מ"שבעה משקים" מים, טל, שמן זית, יין, חלב, דם, דבש דבורים. המכשירו לקבל טומאה.

הדם המנוי מן²² המשקין הוא הדם השותת בשעת שחיטה²³ מן הבהמה והחיה והעופות הטהורים.

אבל דם הקילוח אינו מכשיר²⁴, שעדיין חיים הן והרי הוא דומה לדם מכה או לדם הקזה.

¹⁸ רמב"ם שם יא ט והטעם ביאר רש"י בחולין [ל"ד א] ובסוטה [ל' א] דבטלה דעתו ואין טהרת הקדש נתפס בהם ע"ש. וביאור הדברים יראה לי, דהנה זהו וודאי שכל אדם יכול להחמיר על עצמו כרצונו, מיהו שישתנה הדין ע"פ חומרא זו ראו חכמים בתרומה ולא בקדש, והטעם משום דאכילת תרומה היא בכל ערי ישראל ולא לפים כהנים ובני ביתם ועבדיהם אוכלין זה ובוודאי הטומאה מצויה ובקל להכשל, ולכן מי שירצה להנהיג כל אכילתו בטהרת תרומה תבא עליו ברכה ושווהו בתרומה ממש, משא"כ קדשים שאין נאכלים אלא במקדש והכהנים במקדש זריזין הם א"א לעשות אכילת חולין שיחול עליו טהרת קדשים ובטלה דעתו. שם סעיף ו

¹⁹ השנות הראב"ד שם ובאחרונים הצדיקו שיטת הרמב"ם

²⁰ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק א הלכה א ב

²¹ הטעם לכך הוא: "לפי שהתורה לא תחשב שום דבר, להיות ראוי לדינים שבו, עד שעת גמר מלאכתו, כמו בפירות לעניין תרומות ומעשרות... ולפי שדרך בני אדם בקצת פירות וירקות להדיחם מעפרם טרם שיאכלו אותם, לכן נאמר על כולם דרך כלל, שלא יהיו נקראים אוכל, עד שיוכשרו במים" (חינוך מצוה קס)..

²² רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק י הלכה ג

²³ משמע דמכשיר מן התורה וכ"כ חזון איש מכשירין סי' ז ס"ק ה, ועי"ש שהוכיח כן מחולין לו ב שרצו לפרש הפסוק והבשר אשר יגע בכל טמא שהוכשר בדם שחיטה ומפסחים טז א וכב ב קרא להכי הוא דאתא כו', וכ"מ מתוס' חולין לה ב ד"ה למישרי במש"כ טעם שאין אומרים לר"ש אין היקש למחצה. ודלא כמשנה אחרונה מכשירין פ"ו מ"ה שדם שחיטה אינו מכשיר אלא מדרבנן, ולפיכך קראוהו תולדה לדם, והלימוד מתשכנו כמים אינו אלא אסמכתא

²⁴ במאירי כאן ביאר שנאמר ודם חללים ר"ל דם שנעשה בו חלל והוא רביעית האחרון שנאמר ודם חללים פרט לדם הקלוח וטעם הדבר מפני שאינו דם הנפש שעדיין חיים הם והרי הם כדם של מכה או של נגיפה או

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בהמה שמתה מאליה י"א²⁵ שאין דמה מכשיר, אך אם נהרגה בידי אדם מכשיר. וי"א²⁶ שדם המתה מכשיר בכל גווני, וי"א²⁷ שאינו מכשיר אלא בנשחטה²⁸.

דם שחיטה בבהמה ובחיה ובעופות הטמאין, והדם היוצא עם הליחה ועם הרעי ודם השחין והאבעבועות ותמצית הבשר כל אלו אינן מתטמאין ולא מכשירין²⁹ אלא הרי הן כשאר מי פירות, ודם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר, ואין לנו כיוצא בו.

של הקזה שאינו מכשיר. ובוה מיושב לכאורה מה שקשה שדם הקילוח הוא דם שהנפש יוצאה בו כמבואר ברמב"ם מאכלות אסורות פ"ו ה"ג. ובפסחים טז: דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם דם שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם. וא"כ היה ראוי להכשיר אך כיון שחיים הם מעדיין אינו נקרא דם הנפש. והשותת לאחר הקילוח, אף על פי שאין הנפש יוצאה בו ואינו דם, אין הדברים אמורים אלא בדם הקזה, אבל בדם שחיטה כל שיש בו אדמומית הנפש יוצאה בו, כמבואר בלח"מ מאכ"א שם; פ"ח יו"ד סי' סז ס"ק א, ו שכיין שיוצא ממקום שנשמה יוצאה בו, שהוא מקום הסימנים, שהחיות תלויה בהם, כל הדם הוא דם הנפש ועי' חזון איש מכשירין סי' ז ס"ק ג שהסביר בע"א, שבהקזה הדם שווה לצאת וכשכלה הקילוח כבר אינו דם הנפש, אבל בשחיטה פוסק הקילוח מהרה ועדיין חשובה חיה וחשוב דם הנפש.

²⁵ רש"י כאן שמחלק בין מתה שמאליה לדם חללים שהוא בנהרגה.

²⁶ ח"י הר"ן שאין צורך כלל שיהיה דם חללים להכשיר, וכל דם מכשיר, ודם שחיטה בכלל. וז"ל לת"ק דם שחיטה נמי מכשיר דכל דם מכשיר לדידיה ור"ש הוא דם חללים דוקא וכיון שכן אלו אשמועינן ר"ש דדם שחיטה אינו מכשיר הוה ילפינן מיניה דדם חללים דוקא ודם המת נמי דלא מקרי דם חללים אינו מכשיר וכיון שכן לשמעין דם שחיטה דאע"ג דאיכא למידרש ביה על הארץ תשפכנו כמים וכ"ש דם המת. ומתריצין דאלו הוה אמר הכי הוה אמינא דר"ש מודה בדם המת ולא מטעמא דת"ק אלא משום דדם חללים מיקרי דמה לי קטליה איהו מה לי קטליה מלאך המות.

²⁷ בן משמע מתוס' וח"י הרשב"א דדם חללים היינו באדם ודם מתה אינו מכשיר והרי הוא כדך מגפתה דמה לי קטלא כולה וכו' וז"ל תוד"ה דם חללים כריתות כב. שהרי בשמעתין משמע דדם קילוח הוא דם שהנשמה יוצאה בו ומשמע לפי הסוגיא דשמעתא דגבי אדם ובהמה אין דינן שוה דגבי אדם דם שלאחר יציאת נשמה מכשיר אבל לא אותו שיוצא בשעת יציאת נשמה וגבי בהמה דם שלאחר יציאת נשמה אינו מכשיר כדאמרין פסחים (דף טז:) הנח לדם התמצית דאפילו בחולין לא מכשיר ולא דם מיתה ולא דם מגפתה רק דם שחיטה דמצינו מתשפכנו כמים.

²⁸ ואף על פי שאינו בכלל דם חללים, למדנו ממה שנאמר בדם: על הארץ תשפכנו כמים, הוקש הדם למים, מזה מים מכשירים, אף הדם מכשיר, או שהוא קבלה מהלכה למשה מסיני, ²⁹ לפי שהכתוב תשפכנו כמים, שממנו למדים שדם שחיטה מכשיר, מדבר בטהורים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

